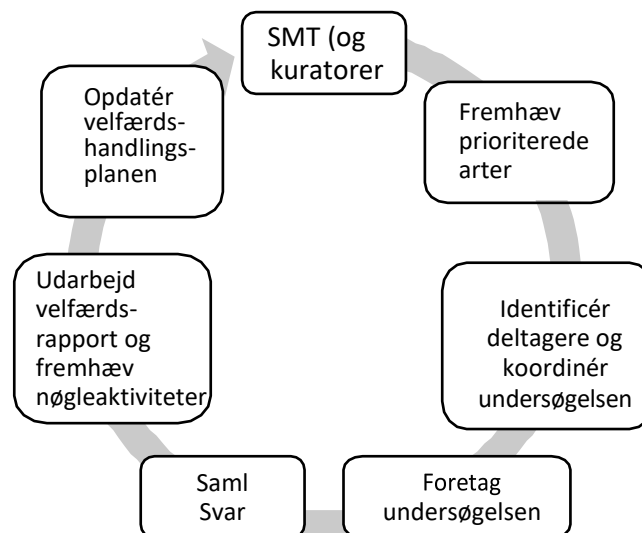

Wild Planet Trust vejledning til velfærdsundersøgelse

På grundlag af Detroit Zoological Society's Audit Template (Kagan et al., 2015), er Wild Planet Trust's undersøgelse designet til at give et overblik over de fysiske og sociale overvejelser for ét eller flere dyr, som deler område. Velfærdsundersøgelsen består af 28 spørgsmål, der har til formål at fremhæve positive og negative velfærdsindikatorer inden for fire hovedområder: Dyrets sundhed, passende miljø, adfærd og stressfaktorer. Den bruger et trafiklys-scoringssystem til at fremhæve centrale velfærdsproblemer.

Først anmodes kurator om at lave en liste over prioriterede arter eller anlæg, som de gerne vil undersøge (se figur 1). Hvis ikke der opstilles nogen præferencer, udarbejdes en systematisk plan for velfærdsundersøgelsen.

Figur 1: Velfærdsundersøgelserforløbet hos Wild Planet Trust.

Der er behov for mindst tre medarbejdere for at fuldføre undersøgelsen. Der er altid én neutral bedømmer til stede, og der kræves mindst to dyrepassere. Veterinærpersonale opfordres til, efter anmodning fra den relevante kurator, at fuldføre undersøgelser af arter med større velfærdsproblemer.

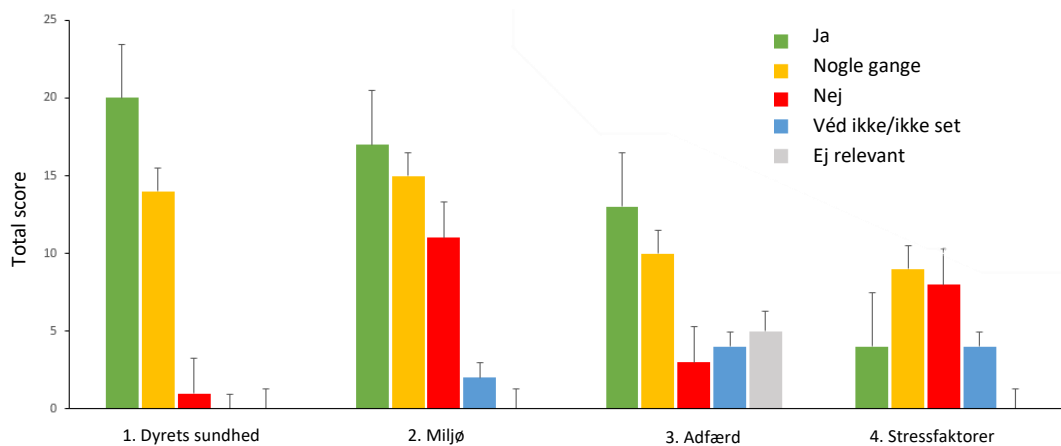
Der er ikke noget maksimalt antal undersøgelser, der skal udføres. Alle interessenter, der er involveret i arten, kan gennemføre en undersøgelse; hvilket giver muligheden for, at alle synspunkter og evalueringer kan blive undersøgt. For arter, der kan herske fordomme omkring, bør der gennemføres yderligere undersøgelser, og yderligere neutrale bedømmere og personale fra andre afdelinger bør gennemføre en undersøgelse.

Det tager ca. 15 minutter at udføre undersøgelsen. Spørgsmålene har flere svarmuligheder for at indsamle yderligere kvalitative oplysninger, herunder afsnittet "Forklaring/kommentarer". Hver person, der gennemfører en undersøgelse, bør besvare spørgsmålene efter bedste evne baseret på deres viden og ekspertise. Svarene bør baseres på tidligere kendskab til dyrene/anlægget samt faktorer, der blev observeret i undersøgelsesperioden.

Når undersøgelsen er afsluttet, samles svarene i en enkelt undersøgelsesrapport. Denne rapport giver et overblik over de forskellige interessenters feedback, herunder aspekter af god velfærd, og skitserer anbefalinger til forbedringer. Rapporten starter med en oversigt over de indsamlede resultater for at fremhæve de kategorier i vurderingen, hvor de vigtigste velfærdsspørgsmål blev fundet (se figur 2).

Undersøgeren læser afsnittene "Forklaring/kommentarer" for at identificere delte synspunkter og problemer, der er fremhævet i de afsluttede undersøgelser. En mere dybdegående litteratur gennemgang udføres herefter, i form af at studere pasningsvejledninger, videnskabelige artikler, ZIMS optegnelser, foderplaner, og dyrepasser erfaringer inkluderes, om nødvendigt. Grafer og tal bruges til at illustrere og understøtte rapporterede problemer.

Foto og video kan også anvendes som bevis, hvis det er nødvendigt. Undersøgelsesrapporten giver et overblik over, om dyrets/dyrenes velfærdsbehov er opfyldt indenfor de fire forskellige områder af undersøgelsen.

Figur 2: Eksempel på graf, der bruges til at analysere de indsamlede resultater og fremhæve de vigtigste velfærdsspørgsmål.

Uoverensstemmelser mellem interessenter kan undertiden fremhæves i undersøgelsesrapporten (f.eks. forskellige opfattelse af velfærdshensyn mellem neutrale observatører og dyrepassere). Det er vigtigt at evaluere personalets uddannelse og forudindtagethed i forbindelse med velfærdstadier og forvaltningen af dyreholdet.

I slutningen af rapporten anbefales nøgleaktiviteter til at løse de velfærdsspørgsmål, der er fremhævet under hele undersøgelsesprocessen (nøgleaktiviteter = opdeling af opgaver for at forbedre områder, hvor velfærdsbehovene ikke helt er opfyldt).

Art:
Anlæg:
Dato:

Udført af:
Kurator
Personale fra Veterinærafdelingen
Dyrepasser
Neutral observatør

Velfærds mål	Samlet score				
	Ja	Nogle gange	Nej	Véd ikke/ ikke set	Ej relevant
Dyrets sundhed					
Passende miljø					
Adfærd					
Stressfaktorer					
Total					

Samlet paragraf: (Velfærdsaspekter til diskussion, prioriterede bekymringer og beviser leveret)

Diskussionsemner: (Feedback fra Kurator)

Nøgle-aktiviteter: (aktiviteter til gennemgang /forbedring af velfærdsproblemer)

Figur 1: Skema til undersøgelsesrapport

Figur 3: Skabelon til undersøgelsesrapport

Når rapporterne er færdige, sendes de til den relevante kurator til gennemsyn. Møder planlægges, hvor kuratorerne derefter kan foreslå rimelige ændringer af rapporten, og handlingsplanen kan ændres, hvis det er nødvendigt. Efter godkendelsen betragtes undersøgelsen som fuldført, og nøgleaktiviteterne indsættes i en velfærdshandlingsplan (se tabel 1). Denne liste omfatter en anslået vurdering af omkostning, tidsrammer samt løbende overvågning af fremskridtene for hver foreslået handling indenfor hver art eller gruppe af dyr.

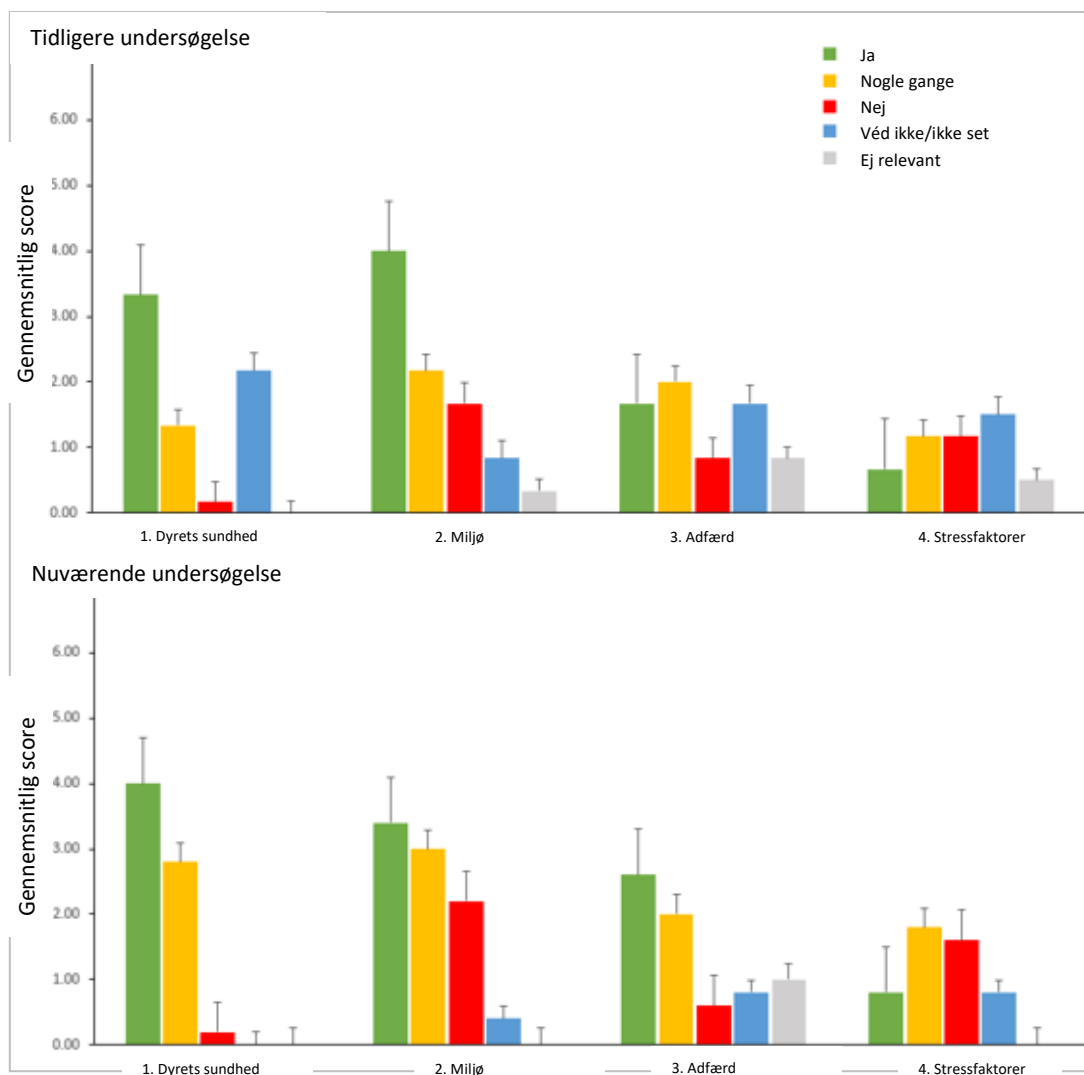
Tabel 1: Eksempel på et handlingsskema (Velfærdshandlingsplan) hvor udførelsen af nøgleaktiviteterne er monitoreret

Art	Videnskabeligt navn	Anlæg	Dato for gennemsyn	Dato for kurators godkendelse	Handlinger til velfærdsundersøgelse	Fuldført (I/N)	Dato for færdiggørelse	Omkostninger (ca.)	Kommentarer
Spp.	Spp.	E1	5/1/19	23/1/19	Fortsætte overvågningen og løbende afhjælpe helbredsproblemer	I gang		Kr.	I gang 22/3/19
					Forbedre opvarmning og belysning i indeområdet	Ja	1/3/19	Kr.	
					Give flere forhøjede platforme	Ja	1/3/19	Kr.	
					Øge omfanget, kompleksiteten og tætheden af gren-opsætning inde og ude	Nej		Kr.	
					Tilbyde substrat i udeområdet	I gang		Kr.	I gang 22/3/19
					Tilbyde læsteder Udenfor	I gang		Kr.	I gang 22/3/19

En "Velfærdshandlingsplan" drøftes på Kurator-, Velfærds- og Etisk udvalgenes møder, for at bruges som reference for management beslutninger for dyr i dyreholdet.

Genundersøgelse og sammenligninger mellem velfærdsstadier for forskellige arter:

Gennemsnitlige velfærdsresultater kan bruges til at sammenligne efterfølgende undersøgelser af samme art/gruppe af dyr over tid eller som reaktion på ændringer i anlæg-, dyrehold- og socialgruppe. Grafer kan bruges til visuel sammenligning mellem undersøgelserne og kan fremhæve ændringer i velfærdsstadier efter velfærdsforanstaltninger er truffet (se eksempel på figur 4).

Figur 4: Eksempel på sammenligning af gennemsnitlig score mellem to undersøgelser, der er foretaget før og efter at have ændret i et dyreanlæg. Analysen skal sætte fokus på områder, hvor velfærdsstadierne har ændret sig mellem de to undersøgelser.

Referencer:

Kagan, R., Carter, S., Allard, S., 2015. En universel dyrevelfærdsramme for zoologiske haver. J. Appl. Anim. Welf. Sci. 18. <https://doi.org/10.1080/10888705.2015.1075830>

WWCT WELZIJSBEOORDELING

Datum:
Verblijf:
Diersoort:
Ingevuld door:
Start/eindtijd:
Weer:

Score definities:

Ja: bewijs dat volledig aan dierenwelzijn-behoefte is voldaan

Deels: bewijs dat deels aan dierenwelzijn-behoefte is voldaan

Nee: bewijs dat aan dierenwelzijn-behoefte momenteel niet is voldaan

Niet bekend/niet gezien: onvoldoende bewijs om een welzijnsscore te kunnen geven

Nvt: niet van toepassing

Evidence/comments: supporting details which have influenced welfare scores

Kruis a.u.b. het juiste vakje aan en geef een toelichting om de score te onderbouwen.

Diergezondheid	Ja	Deels	Nee	Niet bekend/niet gezien	Nvt	Toelichting/opmerkingen
1) Heeft het dier een goede fysieke conditie?						
2) Is aan de nutritionele behoeften van het dier voldaan (houd rekening met nutritionele samenstelling van het dieet in het wild)?						
3) Is het dieet dat wordt gegeven passend voor het dier? Houd rekening met hoeveelheid, samenstelling en variatie van voedingsitems						
4) Worden voer en water op een manier aangeboden die past bij de soort? Houd rekening met bv. hoeveelheid voer, manier van aanbieden, voedertijden						
5) Is het dier vrij van pijn/lichamelijke schade?						
6) Is het dier vrij van ziekte? Gaarne details geven (bv. acuut/chronisch.						

7) Is er veterinaire gezondheidszorg beschikbaar voor het dier voor preventieve zorg en bij noodgevallen?						
Totaal						
Geschikte leefomgeving	Ja	Deels	Nee	Niet bekend/niet gezien	Nvt	Toelichting/opmerkingen
8) Biedt de leefomgeving van het dier veiligheid en zekerheid voor het dier?						
9) Voldoet de fysieke omgeving van het dier aan de behoeften van het dier m.b.t. basis voorzieningen (voer, water, schuilgelegenheid), grootte, complexiteit, bouw, en substraat/ landschappelijk ontwerp?						
10) Kan het dier kiezen waar het zijn tijd doorbrengt binnen zijn leefomgeving?						
11) Kan het dier kiezen of het interactie wil met soortgenoten of niet?						
12) Heeft het dier toegang tot schuilgelegenheden?						
13) Heeft het dier toegang tot verrijking die vast onderdeel is van het verblijf?						
14) Als het dier toegang tot verblijfsverrijking heeft, is het dier met de verrijking bezig op een manier die past bij de soort?						
15) Is het dier vrij van verstoringen in de leefomgeving (dierversorgers/andere verblijven/bezoekers)?						
16) Zijn de klimaat-omstandigheden (temperatuur, luchtvochtigheid,						

verlichting) van de leefomgeving van het dier vergelijkbaar met de natuurlijke omgeving van de soort, en zijn deze geschikt voor de soort?						
Totaal						
Gedrag	Ja	Deels	Nee	Niet bekend/niet gezien	Nvt	Toelichting/opmerkingen
17) Heeft het dier de mogelijkheid om zijn scala aan natuurlijke gedragingen uit te voeren?						
18) Heeft het dier de mogelijkheid om deel te nemen aan natuurlijke/gepaste sociale verhoudingen?						
19) Zijn de sociale verhoudingen stabiel?						
20) Gebruikt het dier het verblijf en de verblijfs-inrichting?						
21) Is het dier vrij van tekenen van apathisch gedrag (e.g. depressief, lethargisch, ongeïnteresseerd)?						
22) Is het dier vrij van voor de soort bovenmatige agressieve interacties?						
23) Vertoont het dier sociaal of solitair spelgedrag?						
Totaal						
Stressoren	Ja	Deels	Nee	Niet bekend/niet gezien	Nvt	Toelichting/opmerkingen
24) Heeft het dier de mogelijkheid om stressoren (bezoekers/diervverzorgers/ sociale stress) te ontwijken?						

25) Is het dier vrij van het vertonen van abnormaal, inclusief stereoetiep, gedrag? Gaarne toelichten (bv. locomotie-stereotypie, orale stereotypie, zelf-beschadigend gedrag)						
26) Indien van toepassing, is er duidelijkheid over wat deze abnormale gedragingen veroorzaakt?						
27) Indien van toepassing, is er een proactieve houding ten opzichte van het managen van de abnormale gedragingen?						
28) Is het dier vrij van angst-gedrag, geassocieerd met aspecten van de omgeving of van houderij-procedures?						
Totaal						
Welzijns Audit Totaal						